

Ajuntament de Girona

Museu d'Història de la Ciutat

PROJECTE EDUCATIU

Guia de continguts

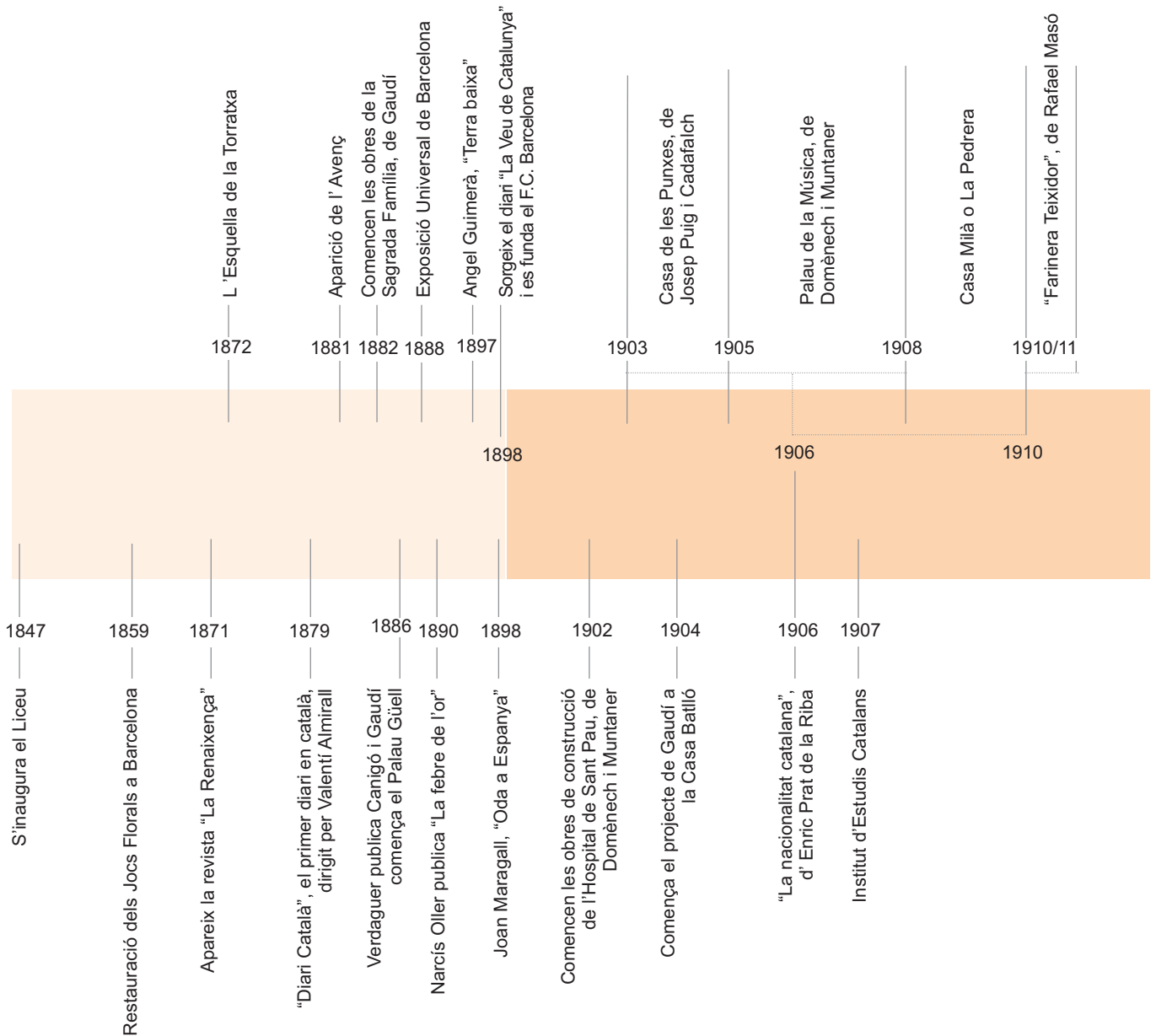
SALA 11

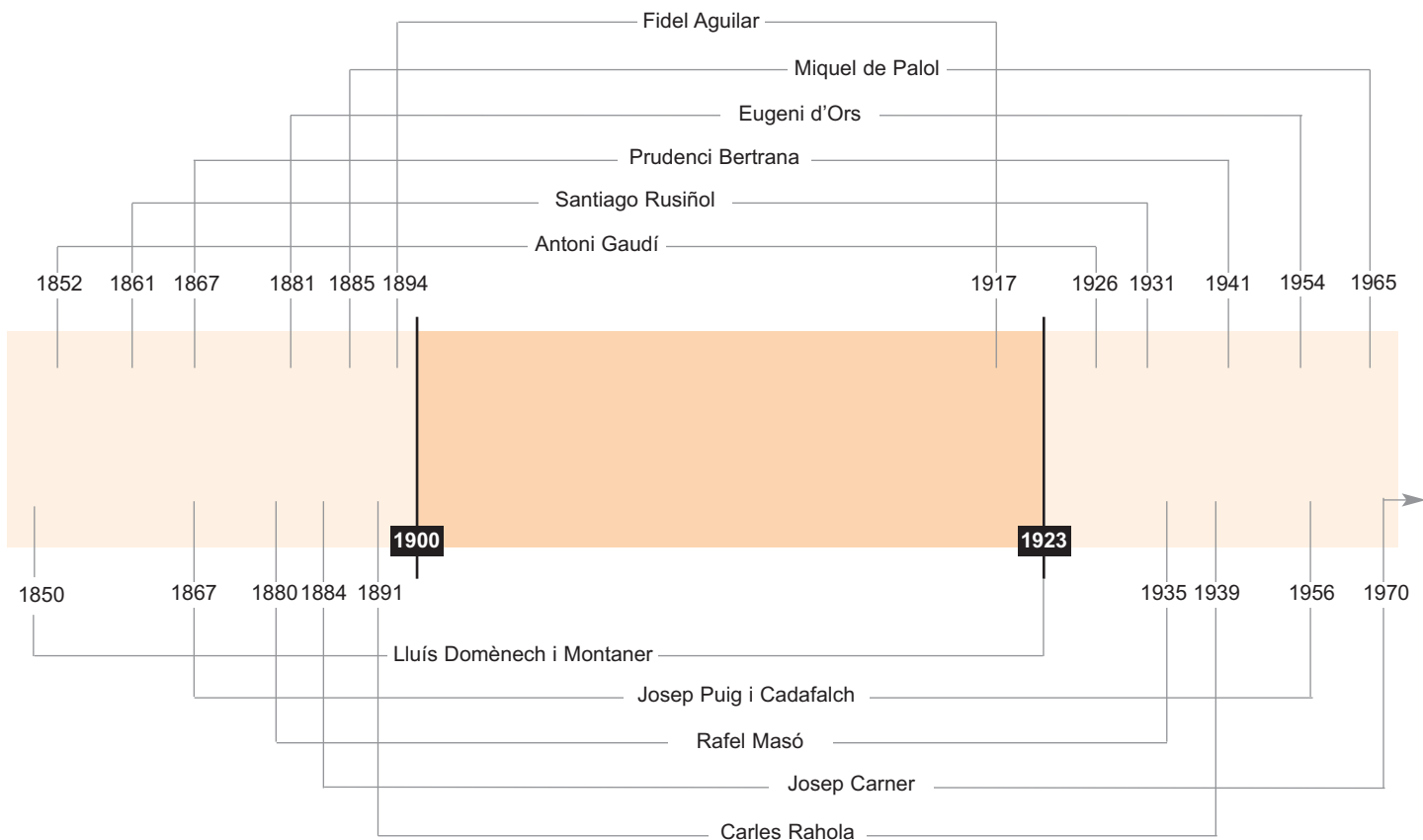
MODERNISME I NOUCENTISME (1900-1923)

SALA 11

MODERNISME I NOUCENTISME (1900 - 1923)

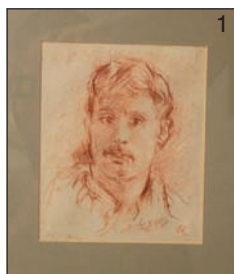

CONCEPTES BÀSICS:

- La **Renaixença**, moviment cultural basat en la recuperació del català, molt centrat en els elements més tradicionals de la cultura catalana i influenciat pel romanticisme europeu.
- El **Modernisme**, moviment estètic que sorgeix per oposició a la Renaixença i per la necessitat de modernitzar el país.
- El **Noucentisme** és també un moviment estètic modernitzador, però sota un discurs amb elements oposats al Modernisme i amb una major voluntat de participar activament en la política i transformació del país, des de la tradició.

ELEMENTS MUSEOGRÀFICS REFERENCIALS:

1. **Autoretrat de Ricard Guinó.** 1918. Sanguina sobre paper. MHCG 04016.
2. **Aparell de ràdio Phillips (Holanda).** 1933. Fusta.
3. **Pintures de Prudenci Bertrana.** Principis de s. XX. Tremp sobre estuc de guix. MHCG 08450...0852.
4. **Escultura de Fidel Aguilar.** Nu masculí en repòs. 1910-1917. Terra crua modelada. MHCG 01891.

La moral de la Girona del segle XIX, com hem vist, era una moral satisfeta, provinciana, sense ànims de voler enriquir-se amb contactes amb l'exterior. Una cultura que no participava de la modernitat. Tot això va canviar amb l'eclosió del **Modernisme i el Noucentisme**. Dos moviments estètics i literaris, dues maneres diferents d'entendre la modernitat. Però la incipient vida cultural a la ciutat va tenir el seu origen en la **Renaixença**. Aquesta estava lligada al romanticisme, per tant, hi predominaven els sentiments, el folklore, l'exaltació patriòtica... Una revitalització de la cultura i llengua catalanes, a través de diverses associacions com el Centre Catalanista de Girona i sa Comarca (1894), la *Revista de Gerona* (1876-1896), l'*Asociación Literaria de Gerona* (1872-1901) i d'altres. Hi havia però, una profunda castellanització i un provincianisme molt marcat dels escriptors i intel·lectuals en aquests moments de renaixença. Al 1859 es van restaurar els Jocs Florals de Barcelona. Aquesta va ser una plataforma d'un important ressò social i es van difondre certàmens paral·lels a altres pobles i ciutats de Catalunya, per tant, estem davant d'una festa cívica, d'entreteniment, amb caràcter públic, on es va intentar recuperar una llengua que estava arraconada. A més, cal destacar també l'aparició de L'Avenç, la influència dels considerats pares de la pàtria: els **Rubió, Milà i Fontanals, Aguiló, Guimerà, Oller, Verdaguer...** que van publicar obres de gran categoria en diversos camps. Es així com el revifament de la cultura gironina va néixer a redós de la primera generació de la Renaixença barcelonina, que va coincidir amb l'inici de la Restauració. A Girona en aquesta nova tasca cultural hi va tenir un paper molt actiu la impremta, el món del llibre i els diaris. El 1889 va aparèixer el primer número del ***Diario de Gerona***, un dels periòdics gironins més importants. A la Girona del voltant de segle hi va començar a aparèixer un associacionisme ciutadà important.

El revulsiu ideològic i estètic va venir de la mà del Modernisme, que buscava una modernització de la nostra cultura i trencar amb el moviment de la Renaixença, molt aferrada en el tradicionalisme. Així, el Modernisme va aparèixer a la fi del segle XIX i començaments del XX, quan en aquests moments de tombant de segle van aparèixer diverses tendències. Una de les que més va influenciar a Girona va ser el **simbolisme decadentista**, com a l'obra *Josafat* (1906), de Prudenci Bertrana o a *Camí de llum* (1909), de Miquel de Palol, entre moltes altres. El modernisme va significar una unió d'actituds culturals i estètiques, sota l'impuls de renovació de les arts i l'arquitectura. El 1901 va aparèixer la revista *Gerunda*, després van sorgir dues revistes, que van ser dues maneres d'entendre i de veure el modernisme gironí: *Vida* i *Enderroch*. La institució més important del moment van ser els Jocs Florals que hem comentat abans. També caldria destacar el suplement literari del periòdic federal *El Autonomista*, del 1898 al 1902. Els

autors que hi van col·laborar i més van sobresortir en aquesta època van ser Prudenci Bertrana, Miquel de Palol, els germans Rahola, Xavier Montsalvatge, Joaquim Casas Carbó, Joan Maragall, J. Massó Torrents, Ignasi Iglésies, etc. El modernisme gironí, que va mantenir estrets contactes amb Barcelona, i que amb l'empordanès i el reusenc van ser els més actius de Catalunya va preparar el terreny per l'aparició del Noucentisme.

Entre 1900 i 1920, la ciutat va créixer en 2000 habitants i era el segon nucli cultural més important de Catalunya, després de Barcelona. En aquests moments, el Noucentisme va representar una continuïtat estètica i cultural que va enllaçar, en alguns temes, amb el Modernisme i en d'altres, s'hi va oposar frontalment. En uns moments en què el catalanisme polític va participar en les institucions públiques, amb la **Solidaritat Catalana** (1906) o la **Mancomunitat de Catalunya** (1914). Eugeni d'Ors va ser l'intel·lectual que va crear una obra de pensament aplicada a definir aquesta nova orientació cultural, moltes vegades des del *Glossari* del diari *La Veu de Catalunya*, on firmava com a Xènius. El 1911 va començar a col·laborar en la política de la Lliga des de la Mancomunitat. Però el principal aglutinador del Noucentisme a Girona va ser l'arquitecte i escriptor, **Rafael Masó i Valentí** (1880-1935), afiliat a la Lliga i al projecte noucentista, va desenvolupar una reconeguda feina cultural a la ciutat, a més de col·laborar en diferents diaris i revistes, va participar en la fundació de la societat *Athenea* (1913-1917), seu noucentista a Girona, on es van organitzar conferències, concerts i exposicions i va establir estretes relacions amb el grup noucentista barceloní i un grup d'artistes i artesans locals, com **Fidel Aguilar, J.B. Coromina, Nonito Cadenas, els germans Busquets...**

L'eclosió cultural a Girona va venir de la mà de la Renaixença, el Modernisme i el Noucentisme, entre 1874 i 1923. Així, després dels intents renaixentistes, els dos moviments estètics i literaris que van consolidar la cultura a la nostra ciutat i van fer-la participar de la modernitat que estava tenint lloc a Europa, van ser el Modernisme i el Noucentisme. Però moltes vegades la influència d'aquests només arribava a una minoria d'iniciats, ja que el conservadorisme que hi havia i l'estretor mental de la petita burgesia local van impedir una major difusió. En algunes ocasions el clima cultural que es respirava a la ciutat era més aviat precari, a excepció de les associacions culturals i les tertúlies.